

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 § lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården ändras. Enligt förslaget skall rättsskyddscentralen, utöver de i lagen nämnda uppgifter som hänför sig till hälso- och sjukvården, även sköta sådana uppgifter med anknytning till människorättsfrågor inom hälso- och sjukvården och socialvården som behandlas i internationella organ och som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer. Bestämmelserna kompletteras ytterligare i fråga om

de uppgifter som hänför sig till hälso- och sjukvården så, att det ankommer på ämbetsverket att även utföra de uppdrag som social- och hälsovårdsministeriet ålägger det.

Dessutom föreslås en teknisk ändring av lagen till följd av ändringar i annan lagstiftning.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt 1 § lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården (1074/1992) finns under social- och hälsovårdsministeriet en rättsskyddscentral för hälsovården som skall sköta de uppgifter som ankommer på den enligt stadganden eller bestämmelser i lagstiftningen om tillsynen över den yrkesutbildade personalen inom hälsovården, avbrytande av havandeskap, sterilisering, kastrering, utredande av dödsorsak och rättspsykiatri. Rättsskyddscentralen skall dessutom sköta uppgifter som åläggs den i andra lagar eller förordningar eller med stöd av dem.

Till rättsskyddscentralens för hälsovården uppgifter hör, vilket också framgår av namnet, för närvarande endast förvaltningsuppgifter med anknytning till hälso- och sjukvården. Sedan social- och hälsostyrelsen drogs in den 1 december 1992 har det däremot inom socialvårdssektorn inte funnits något ämbetsverk på centralförvaltningsnivå som lyder under ett ministerium och som centraliserat sköter de administrativa uppgifter som hänför sig till socialvården.

Uppgifterna inom socialvården och hälso- och sjukvården har närmast sig varandra bl.a. till följd av revideringen av servicestrukturen inom social- och hälsovården. Samarbetet mellan socialservicesystemet och hälsovårdstjänsterna har ökat i synnerhet i fråga om tjänster som hänför sig till mentalvårdsarbete, barnskydd samt service för äldre, handikappade och rusmedelsmissbrukare. Socialvården och hälso- och sjukvården bedriver ett nära samarbete t.ex. i fråga om barnskyddsärenden, där socialarbetarna ofta utreder ett ärende i samarbete med yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, vilket de också med stöd av socialvårds- och barnskyddslagstiftningen är förpliktade till.

Efter att Finland tillträdde Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (FördrS 19/1990) har social- och hälsovårdsministeriet i allt högre grad fått ta sig an ärenden som gäller behandlingen av klagomål till Europarådets kommission och domstol för de mänskliga rättigheterna. De flesta av de

klagomål med anknytning till social- och hälsovården som hittills lämnats in har gällt barnskydd. Det har också inkommit klagomål gällande psykiatrisk vård. Dylika ärenden kräver en grundlig utredning och eftersom de berör enskilda personer är det inte ändamålsenligt att de sköts vid ministeriet, åtminstone inte helt och hållet. I samband med klagomål som riktats mot yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har social- och hälsovårdsministeriet vid beredningen av ett ärende kunnat vända sig till rättsskyddscentralen för hälsovården för att få utlåtanden. Med stöd av nu gällande lagstiftning är detta dock inte möjligt i fråga om socialvårdspersonalen.

I den nu gällande lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården finns inte heller någon bestämmelse som möjliggör att av ministeriet särskilt föreskrivna uppgifter åläggs ämbetsverket. En dylik bestämmelse ingår i flera andra lagar med bestämmelser som gäller ämbetsverk och inrättningar inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde, bl.a. i 2 § 2 mom. lagen om läkemedelsverket (35/1993) och 1 § 2 mom. lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (1146/1994). Enligt motiveringen i den regeringsproposition som gällde inrättande av rättsskyddscentralen för hälsovården (RP 264/1992 rd) var avsikten att rättsskyddscentralens uppgifter även skall omfatta utförande av de uppdrag som ministeriet ålägger den. Eftersom en uttrycklig bestämmelse härom inte ingår i själva lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården, har man dock ansett att ministeriet inte kan ålägga rättsskyddscentralen uppgifter om vilka vederbörande lagstiftning inte innehåller bestämmelser som skulle berättiga därtill, även om uppgifterna med stöd av lagstiftningen i och för sig skulle höra till rättsskyddscentralens verksamhetsområde.

I denna proposition föreslås att bestämmelserna i 1 § lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården kompletteras med bestämmelser enligt vilka ämbetsverket även kan sköta de uppgifter som med stöd av den lagstiftning som avses i sagda paragraf hör till dess verksamhetsområde och som vederbörande ministerium ålägger ämbetsverket. Med ve-

derbörande ministerium avses i praktiken social- och hälsovårdsministeriet.

I denna proposition föreslås vidare att behörigheten i fråga om rättsskyddscentralen för hälsovården utvidgas så, att ämbetsverket kan sköta sådana uppgifter med anknytning till människorättsfrågor inom området för hälso- och sjukvården och socialvården som behandlas i internationella organ och som vederbörande ministerium ålägger det. Avsikten är att bestämmelserna skall tas in i ett nytt 2 mom. som fogas till 1 § lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården.

Utgångspunkten i föreliggande proposition är att betoningen i fråga om rättsskyddscentralens för hälsovården verksamhet och sakkunskap även i fortsättningen kommer att ligga på hälso- och sjukvården och att antalet uppdrag i fråga om ärenden förknippade med socialvården är begränsade. Utöver de ärenden som direkt är förknippade med klagomål gällande de mänskliga rättigheterna skall ämbetsverket vara förpliktat att bistå ministeriet med sådan experthjälp som baserar sig på behandlingen av dylika ärenden.

Enligt 6 § lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården kan rättsskyddscentralen inom ramen för statsbudgeten anlita sakkunniga och med myndigheter, sammanslutningar och enskilda personer ingå avtal om enskilda sakkunniguppdrag som hör till dess verksamhetsområde. Rättsskyddscentralen kan utan hinder av sekretessbestämmelserna ge dessa instanser tillstånd att få upplysningar som är nödvändiga för skötseln av deras uppgifter enligt bestämmelsen. I lagens 8 § bestäms dessutom om ämbetsverkets rätt att få upplysningar. Enligt sagda paragraf är statliga och kommunala myndigheter och andra offentligt rättsliga samfund, folkpensionsanstalten, pensionskyddscentralen, pensionsstiftelser och andra pensionsanstalter, försäkringsanstalter, samfund eller inrättningar som bedriver service- eller sjukvårdsverksamhet samt apoteken skyldiga att utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt på begäran avgiftsfritt lämna rättsskyddscentralen för hälsovården sådana upplysningar och utredningar som behövs för de uppgifter som avses i lagens 1 §. Nämda bestämmelser möjliggör även utförandet av sådana uppdrag som ministeriet enligt förslaget kan ålägga rättsskyddscentralen.

Genom de ändringar (976—978/1995) av regeringsformen, lagen om statsrådet (78/1922) och lagen om statsbudgeten

(423/1988) som trädde i kraft vid ingången av 1996 har indelningen av ministeriernas verksamhetsområden gjorts flexiblar. Till följd av ändringarna föreslås en teknisk ändring av 1 § lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården så, att social- och hälsovårdsministeriet ersätts med uttrycket vederbörande ministerium.

2. Propositionens verkningar

Utvidgningen av de uppgifter som skall skötas av rättsskyddscentralen för hälsovården kräver på grund av den arbetsmängd som följer av skötseln av uppgifter med anknytning till människorättsfrågor att en ny tjänst inrättas vid rättsskyddscentralen för hälsovården. Klagomålen i människorättsfrågor förutsätter också att den person vid rättsskyddscentralen för hälsovården som behandlar sådana ärenden deltar i kommissionens och domstolens för de mänskliga rättigheterna sammanträden samt att sakkunnigutlåtanden inbegärs. Lönekostnaderna samt kostnaderna för resor och för anlitandet av sakkunniga beräknas uppgå till ca 500 000 mk om året. För 1998 års del kan kostnaderna täckas genom interna arrangemang inom ramen för de anvisade anslagen. För 1999 års del inkluderas kostnaderna i budgetförslaget för rättsskyddscentralen för hälsovården.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen grundar sig på ett förslag som utarbetats av en av social- och hälsovårdsministeriet tillsatt arbetsgrupp, som bestått av företrädare för social- och hälsovårdsministeriet och rättsskyddscentralen för hälsovården.

Over utkastet till propositionen har utlåtande begärts hos utrikesministeriet, justitieministeriet, rättsskyddscentralen för hälsovården, forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, Finlands Kommunförbund, Centralförbundet för Barnskydd, Mannerheims Barnskyddsförbund, Centralförbundet för socialskydd och hälsa rf, Sosialityöntekijäin Liitto - Socialarbetarnas Förbund ry, Suomen Lastenpsykiatriyhdistys - Barnpsykiaterföreningen i Finland ry och Finlands Psykologförbund.

De ändringsförslag som framförsts i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats i den fortsatta beredningen.

4. Ikraftträdande

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagen föreslås träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.

Lag**om ändring av 1 § lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 27 november 1992 om rättsskyddscentralen för hälsovården (1074/1992) 1 § som följer:

1 §

Rättsskyddscentralen för hälsovården skall sköta de uppgifter som ankommer på den enligt bestämmelser i lagstiftningen om tillsynen över den yrkesutbildade personalen inom hälso- och sjukvården samt om avbrytande av havandeskap, sterilisering, kastreering, utredande av dödsorsak och rättspsykiatri. Rättsskyddscentralen skall dessutom sköta uppgifter som åläggs den i andra lagar eller i förordningar eller med stöd av dem. Ambetsverket skall också sköta de uppgifter som med stöd av den lagstiftning som avses ovan hör till dess verksamhetsområde och

som vederbörande ministerium ålägger ämbetsverket. Ambetsverket lyder under vederbörande ministerium.

Dessutom skall rättsskyddscentralen för hälsovården sköta de uppgifter med anknytning till människorättsfrågor inom området för hälso- och sjukvården och socialvården som behandlas i internationella organ och som vederbörande ministerium ålägger ämbetsverket.

Denna lag träder i kraft den .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 8 maj 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen

Lag

om ändring av 1 § lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 27 november 1992 om rättsskyddscentralen för hälsovården (1074/1992)
1 § som följer:

Gällande lydelse

1 §
Under social- och hälsovårdsministeriet finns en rättsskyddscentral för hälsovården som skall sköta de uppgifter som ankommer på den enligt stadganden eller bestämmelser i lagstiftningen om tillsynen över den yrkesutbildade personalen inom hälsovården, avbrytande av havandeskap, sterilisering, kastning, utredande av dödsorsak och rättspsykiatri. Rättsskyddscentralen skall dessutom sköta uppgifter som åläggs den i andra lagar eller förordningar eller med stöd av dem.

Föreslagen lydelse

1 §
Rättsskyddscentralen för hälsovården skall sköta de uppgifter som ankommer på den enligt bestämmelser i lagstiftningen om tillsynen över den yrkesutbildade personalen inom hälso- och sjukvården samt om avbrytande av havandeskap, sterilisering, kastning, utredande av dödsorsak och rättspsykiatri. Rättsskyddscentralen skall dessutom sköta uppgifter som åläggs den i andra lagar eller i förordningar eller med stöd av dem. Ämbetsverket skall också sköta de uppgifter som med stöd av den lagstiftning som avses ovan hör till dess verksamhetsområde och som vederbörande ministerium ålägger ämbetsverket. Ämbetsverket lyder under vederbörande ministerium.

Dessutom skall rättsskyddscentralen för hälsovården sköta de uppgifter med anknytning till människorättsfrågor inom området för hälso- och sjukvården och socialvården som behandlas i internationella organ och som vederbörande ministerium ålägger ämbetsverket.

—————
Denna lag träder i kraft den .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
—————

